

Sygn. akt I ACa 69/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący : SSA Jolanta Grzegorzczak

Sędziowie: SA Alicja Myszkowska (spr .)

SA Dariusz Limiera

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Olejniczak

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **T. D.**

przeciwko (...) **Spółdzielni Mieszkaniowej w B.**

o uchylenie uchwał

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 17 listopada 2015 r. sygn. akt I C 702/15

1. oddała apelację;
2. zasądza od (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w B. na rzecz T. D. kwotę 86,59 (osiemdziesiąt sześć 59/100) zł tytułem zwrotu kosztów przejazdu.

Sygn. akt I ACa 69/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 17 listopada 2015 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie z powództwa T. D. przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w B. o uchylenie uchwał w pkt 1 uchylił uchwałę nr 1/2015 Walnego Zgromadzenia Członków (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w B. odbytego w częściach w dniach: 20, 21, 22 23 oraz 27,28, 29 i 30 kwietnia 2015 roku w sprawie odwołania Pana T. D. od Uchwały Rady Nadzorczej (...) z 27 listopada 2014 roku oraz Uchwałę nr 56/2014 Rady Nadzorczej (...) Spółdzielni Mieszkaniowej z 27 listopada 2014 roku w sprawie wykreślenia z (...) Spółdzielni Mieszkaniowej członka Pana T. D., zaś w pkt 2 zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 258,94 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny, który Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własny do rozpoznania sprawy na etapie postępowania drugoinstancyjnego:

Powód jest członkiem (...) Spółdzielni Mieszkaniowej z siedzibą w B..

Wyrokiem z dnia 13 czerwca 2012 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie sygn. akt I C 1716/11 ustalił, że T. D. jest członkiem (...) Spółdzielni Mieszkaniowej z siedzibą w B..

Od kilku lat powód pozostaje w sporze ze spółdzielnią żądając wyjaśnień co do zasadności obciążania jego lokalu opłatami.

Powód na bieżąco reguluje część należnych na rzecz pozwanej Spółdzielni opłat według własnych wyliczeń. Pozwana Spółdzielnia na drodze postępowania sądowego a następnie w drodze egzekucji komorniczej dochodzi należnych od powoda na rzecz Spółdzielni opłat.

Wyrokiem z dnia 31 grudnia 2013 roku w sprawie sygn. akt I C 184/12 Sąd Rejonowy w Bełchatowie zasądził od małżonków T. D. i U. D. na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej kwotę 4509,38zł z ustawowymi odsetkami od dnia 20 grudnia 2011 roku do dnia zapłaty wraz z kwotą 1657,59 zł tytułem zwrotu kosztów procesu z powodu zadłużenia z tytułu posiadania własnościowego prawa do lokalu nr (...) na osiedlu (...) w B., które to zadłużenie powstało w wyniku nie dokonywania opłat w pełnych wysokościach od 1 stycznia 2007 roku, oraz kwotę 688,41 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 20 grudnia 2011 roku do dnia zapłaty wraz z kwotą 1167,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu z powodu zadłużenia z tytułu użytkowania garażu nr (...) na prawach spółdzielczego własnościowego prawa do garażu, które to zadłużenie powstało od 1 stycznia 2007 roku.

W dniu 26 listopada 2014 roku Zarząd (...) złożył wniosek do Rady Nadzorczej o wykreślenie z członkostwa członka T. D.. W uzasadnieniu wniosku Zarząd (...) wskazał, że powód pozostaje w zwłoce z uiszczaniem należności na rzecz Spółdzielni za okres dłuższy niż 6 miesięcy - łącznie na dzień 26 listopada 2014 roku w kwocie 11.656,00 zł. W dniu 27 listopada 2014 roku, na wniosek Zarządu (...) Rada Nadzorcza (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w B. podjęła uchwałę numer (...) o wykreśleniu z (...) Spółdzielni Mieszkaniowej członka Pana T. D., na które to posiedzenie został zaproszony powód.

W uzasadnieniu uchwały wskazano, że przyczyną wykreślenia jest niewywiązywanie się przez T. D. z obowiązków statutowych przez nieuiszczanie opłat należnych spółdzielni, czym narusza on podstawowe obowiązki spółdzielcy.

Pismem doręczonym powodowi dnia 12 grudnia 2014 roku pozwana zawiadomiła powoda o wykreśleniu go z rejestru członków Spółdzielni i doręczyła jednocześnie sporną uchwałę.

Powód w dniu 12 stycznia 2015 roku złożył w siedzibie Spółdzielni odwołanie od wyżej wymienionej uchwały Rady Nadzorczej do Walnego Zgromadzenia Członków (...).

Pismem wysłanym dnia 2 kwietnia 2015 roku (...) poinformowała powoda T. D., Ze jego odwołanie będzie rozpoznane na Walnym Zgromadzeniu, które odbędzie się w częściach w dniach 20, 21, 22, 23 oraz 27, 28, 29, 30 kwietnia 2015 roku.

Uchwałą nr 1/2015 Walnego Zgromadzenia Członków (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w B. odbytego w częściach w dniach: 20, 21, 22, 23 oraz 27, 28, 29 i 30 kwietnia 2015 roku w sprawie odwołania Pana T. D. od Uchwały Rady Nadzorczej (...) z 27 listopada 2014 roku Walne Zgromadzenie Członków (...) utrzymano w mocy Uchwałą nr 56/2014 Rady Nadzorczej (...) Spółdzielni Mieszkaniowej z 27 listopada 2014 roku w sprawie wykreślenia z (...) Spółdzielni Mieszkaniowej członka Pana T. D., oddalając tym samym odwołanie powoda od tej uchwały.

Pismem doręczonym powodowi w dniu 15 maja 2015 roku pozwana poinformowała powoda o treści uchwały Walnego Zgromadzenia doręczając mu jednocześnie uchwałę z uzasadnieniem.

Na dzień 30 kwietnia 2015 roku powód z małżonką miał zaległości wobec pozwanej w kwocie 4611,18 zł. Na dzień 1 sierpnia 2015 roku egzekwowana była przez komornika na podstawie wyżej wymienionego wyroku Sądu Rejonowego z dnia 31 grudnia 2013 roku kwota 2154,40 zł. Postanowieniem z dnia 4 listopada 2015 roku Komornik Sądowy umorzył postępowanie i pozostawił tytuł wykonawczy w aktach sprawy z uwagi na wyegzekwowanie wszystkich należności objętych wyrokiem. Postanowieniem z dnia 4 listopada 2015 roku Komornik Sądowy umorzył postępowanie i pozostawił tytuł wykonawczy w aktach sprawy z uwagi na wyegzekwowanie wszystkich należności objętych wyrokiem SR w Bełchatowie z dnia 27 czerwca 2014 roku.

Na dzień 31 października 2015 roku powód ma zaległości wobec pozwanej Spółdzielni w łącznej kwocie 1354,93 zł

Powód T. D. nie zgadza się ze sposobem naliczania mu opłat na rzecz Spółdzielni. Powód płaci na rzecz Spółdzielni tyle ile uważa za słuszne według własnych wyliczeń. Powód spłaca zadłużenie za pośrednictwem komornika zasądzone wyrokami Sądu, ale mimo prawomocnych wyroków nie zgadza się z wyliczeniami biegłych. Toczy się kolejna sprawa o zapłatę zaległości wobec Spółdzielni.

Przyczyną podjęcia uchwały przez Radę Nadzorczą o wykreśleniu powoda z członkostwa pozwanej Spółdzielni było zadłużenie powoda wobec Spółdzielni na kwotę ponad 11.000 zł. Kwota ta obejmowała zadłużenie zasądzone wyrokiem, ściągane przez komornika oraz bieżące zaległości. Powód przed podjęciem uchwały przez Radę Nadzorczą był wysłuchany i mówił, że to księgowa, Sąd, biegli nie potrafią właściwie wyliczyć tych należności. Z inicjatywy powoda toczy się sprawa karna przeciwko Zarządowi Spółdzielni. Na poszczególnych częściach Walnego Zgromadzenia E. M. udzielała członkom informacji na temat odwołania powoda.

Powód został wyproszony z I części obrad Walnego Zgromadzenia, na którym podejmowano decyzję w sprawie jego odwołania od decyzji Rady Nadzorczej przez pracownika Spółdzielni (...), na kolejne go nie wpuszczono.

Na VIII części Walnego Zgromadzenia powoda nie było. Odwołanie powoda przedstawił Prezes. Było podane uzasadnienie do wykreślenia - zadłużenie.

Na V części Walnego Zgromadzenia nie były odczytane pisma powoda, przedstawiono, że ma zadłużenie, sprawy sądowe ze Spółdzielnią, które przegrał.

Na VI części Walnego Zgromadzenia powoda nie było. Przewodniczący przedstawił odwołanie powoda i przyczyny wykreślenia powoda z członkostwa Spółdzielni. Powód był przed wejściem na salę gdzie odbywało się zebranie Walnego Zgromadzenia.

Na II część Walnego Zgromadzenia powód nie został wpuszczony.

Na VII części Walnego Zgromadzenia gdzie powód mógł głosować wypowiadał się przed Walnym Zgromadzeniem, przedstawiał swoje racje, czytał. Powód wytrącił Prezesowi mikrofon trzymany przed powodem, potem trzymał mikrofon ochroniarz.

Powód został wyproszony z obrad Walnego Zgromadzenia na polecenie dwóch pań, które sprawdzały zaproszenia w 2014 roku.

Powód przyszedł na pierwszą część Walnego Zgromadzenia. W czasie obrad go nie było.

Zdaniem Sądu w analizowanej sprawie nie została zachowana procedura wysłuchania wyjaśnień zainteresowanego członka spółdzielni zawarta w art. 24 § 4 Prawa spółdzielczego oraz procedura określona w art. 24 § 8 Prawa spółdzielczego, zgodnie z którym w wypadku wniesienia do walnego zgromadzenia odwołania od uchwały rady nadzorczej w sprawie wykluczenia albo wykreślenia członek spółdzielni ma prawo być obecny przy rozpatrywaniu odwołania i popierać je. Zgodnie z § 69 ust. 6 statutu (...) Spółdzielni Mieszkaniowej członek spółdzielni może być obecny i brać udział w głosowaniu tylko w jednej części Walnego Zgromadzenia, ale to zdaniem Sądu nie oznacza, że powód nie mógł być obecny na wszystkich pozostałych częściach, oczywiście bez prawa głosowania. Na każdej części Walnego Zgromadzenia byli inni członkowie.

W sprawie z powództwa członka spółdzielni o uchylenie uchwały w przedmiocie wykreślenia z rejestru członków, rzeczą Sądu jest ustalenie, czy wskazane w uchwale przyczyny wykreślenia faktycznie zaistniały i czy stanowiły one wskazane w statucie przesłanki wykreślenia.

W rozstrzyganej sprawie jako przyczynę wykreślenia T. D. z rejestru członków wskazano niewykonywanie przez niego obowiązków statutowych. W zaskarżonej uchwale powołano § 46 ustęp 1 statutu (...) Spółdzielni Mieszkaniowej.

Wskazując taką podstawę wykreślenia Spółdzielni powołała się zatem na niezawinione przyczyny, bowiem takich tylko dotyczy możliwość wykreślenia z rejestru członków. Ustawa jak i statut wyraźnie bowiem rozgranicza wykluczenie od wykreślenia członka spółdzielni.

W doktrynie wskazano, że instytucje wykluczenia i wykreślenia różnią się charakterem, gdyż wykluczenie spełnia funkcję represyjną, a wykreślenie z rejestru funkcję organizacyjno-porządkową. Różnica dotyczy więc przede wszystkim przyczyn pozbawienia członkostwa, natomiast tryb pozbawienia i skutki są takie same.

Pierwszą przesłanką wykreślenia członka ze spółdzielni jest niewykonywanie obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych. Chodzi tu jedynie o obowiązki o podstawowym znaczeniu, tj. takie, których trwale niewykonywanie przekreśla społeczno-gospodarczy sens stosunku członkostwa w spółdzielni. Drugą przesłanką wykreślenia jest istnienie przyczyny określonej w statucie, nie każdy bowiem wypadek niezawinionego niewykonywania obowiązków członkowskich może spowodować zastosowanie sankcji.

Dopuszczalność wykreślenia członka ze spółdzielni mieszkaniowej została znacznie ograniczona po wejściu w życie ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.

Zgodnie z art. 11 ust. 8 tej ustawy, w wypadku stosunków prawnych, które nie ustają przez wypowiedzenie, a w szczególności w wypadku spółdzielczego prawa do lokalu, nie jest dopuszczalne ustanie stosunku prawnego w sposób i z przyczyn mniej korzystnych dla lokatora niż to wynika z przepisów tego artykułu. Wykreślenie członka ze spółdzielni mieszkaniowej prowadziłoby do ustania stosunku prawnego z przyczyn mniej korzystnych dla lokatora niż to wynika z przepisów art. 11 u.o.p.l. Możliwość wykreślenia ze spółdzielni mieszkaniowej może zatem odnosić się wyłącznie do takiego członka, który nie jest już lokatorem. Mogłoby to dotyczyć takiego członka, któremu przysługiwało spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, które wygasło na skutek uchwały spółdzielni podjętej na podstawie art. 11 ust. 11-13 u.s.m., jednakże w takim wypadku członkostwo wygasa ex lege (art. 11 ust. 14 u.s.m.). W praktyce wykreślenie członka, któremu przysługuje albo przysługiwało spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, jest więc de lege lata niemożliwe, mimo że co innego zdaje się wynikać z art. 11 ust. 1 u.s.m.

Powołana w uchwale przyczyna wykreślenia T. D. z rejestru członków nie została przewidziana w statucie spółdzielni. Paragraf 46 ust. 1 statutu, na który powołała się spółdzielnia wykreślając powoda z rejestru członków stanowi, że członek Spółdzielni nie wykonujący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych może być pozbawiony członkostwa przez wykreślenie z rejestru członków spółdzielni. Dalsze przykładowe wyliczenie podstaw wykreślenia w ust. 2 odnosi się właśnie do przyczyn niezawinionych. Nie ma, bo i nie może być wśród nich niepłacenia należności na rzecz Spółdzielni, ani pozostawania w sporze ze spółdzielnią.

Podsumowując rozróżnienie obu przyczyn ustania członkostwa Sąd pierwszej instancji wskazał, że wykluczenie członka może nastąpić tylko z przyczyn przez niego zawinionych. W przepisie art. 24 Pr. Spółdz. wskazano, że chodzi o sytuację, gdy z winy członka dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu spółdzielni lub dobrymi obyczajami. Ustawa odsyła do statutu spółdzielni, który powinien zawierać bliższe określenie przyczyn uzasadniających wykluczenie. Przyczyny te z natury rzeczy muszą wiązać się z rodzajem i przedmiotem działalności spółdzielni, gdyż to wpływa na treść obowiązków członkowskich. Najczęściej wskazuje się w tym miejscu działanie na szkodę spółdzielni i niewykonywanie podstawowych obowiązków członkowskich. Przyczyny te mogą być w różny sposób określone, lecz zawsze muszą być zawinione przez członka i tak poważne, że uniemożliwiają pogodzenie pozostania członka w spółdzielni z postanowieniami statutu lub dobrymi obyczajami.

Instytucja wykreślenia z rejestru członków spółdzielni, w przeciwieństwie do wykluczenia, nie ma charakteru pejoratywnego. Rozwiązanie to zostało wprowadzone w odpowiedzi na potrzebę funkcjonowania instrumentu pozbawienia członkostwa z przyczyn niezawinionych przez członka spółdzielni. Statuty spółdzielni z reguły wskazują tu takie przyczyny jak: zmiana miejsca zamieszkania, utrata zdolności do czynności prawnych, utrata zdolności do pracy.

Przyczyny wykluczenia i wykreślenia wskazane w statucie spółdzielni muszą więc być zgodne z wytycznymi wynikającymi z Prawa Spółdzielczego. Podjęta przez radę nadzorczą uchwała w sprawie wykluczenia albo w sprawie wykreślenia z rejestru członków spółdzielni musi mieć podstawę merytoryczną w postaci istnienia przyczyny zgodnej z przepisami ustawy. Brak takiej przyczyny lub niezgodność przyczyny z ustawowymi przesłankami wykluczenia lub wykreślenia będzie skutkowałą uchycieniem takiej uchwały.

Jak z tego wynika zarzucane powodowi zachowanie winno być co najwyżej rozpatrywane jako przyczyna wykluczenia. Jednak należałoby stwierdzić, że wykluczenie powoda w oparciu o wskazane w uchwale przyczyny też byłoby niedopuszczalne.

Wykluczenie ze spółdzielni może zostać dokonane jedynie w przypadku, gdy konkretne, zawinione zachowanie członka spółdzielni powoduje, że jego dalsze pozostawanie w Spółdzielni będzie nie do pogodzenia z postanowieniami statutu lub zasadami współżycia społecznego. Taka sytuacja w odniesieniu do T. D. nie występuje. Obowiązkiem spółdzielni jest dochodzić należnych spółdzielni świadczeń na drodze sądowej. Tego rodzaju spory jakie występują między powodem a spółdzielnią winny być rozwiązywane w drodze procesu o zapłatę. I w analizowanym przypadku Spółdzielnia występuje do Sądu z powództwami o zapłatę a następnie egzekwuje w drodze egzekucji sądowej należności zasądzone wyrokami. Wykluczanie ze spółdzielni w tego rodzaju stanach faktycznych nie służy realizacji celów działalności spółdzielni.

W przekonaniu Sądu Okręgowego naturalne spory pomiędzy członkami Spółdzielni lub członkami organów spółdzielni nie mogą być rozwiązywane poprzez wykluczanie spierających się osób ze Spółdzielni na podstawie przepisów art. 24 § 2 Prawa spółdzielczego.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżyła pozwana apelacją w całości zarzucając Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Trybunalskim:

1. Naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 24 § 3 ustawy z 16 września 1982 roku Prawo spółdzielcze, a także § 46 statutu pozwanej (przy założeniu, że unormowania statutowe z uwagi na delegacje zawarte w ustawie Prawo spółdzielcze są prawem materialnym), poprzez przyjęcie, że niewnoszenie opłat za używanie lokalu spółdzielczego, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych nie może być przyczyną wykreślenia członka spółdzielni z rejestru jej członków;
2. Naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 24 § 2 ustawy Prawo spółdzielcze, a także § 45 ust. 1 i ust. 2 pkt: 1,3 i 4 statutu pozwanej (przy założeniu, że unormowania statutowe z uwagi na delegacje zawarte w ustawie Prawo spółdzielcze są prawem materialnym), poprzez przyjęcie, że niewnoszenie opłat za używanie lokalu spółdzielczego, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych nie może być także przyczyną wykluczenia ze spółdzielni.
3. Naruszenie prawa materialnego przez niezastosowanie wskazanych wyżej przepisów i w konsekwencji uchycenie zaskarżonych uchwał walnego zgromadzenia i rady nadzorczej pozwanej na tej podstawie, iż powołana w uchwałach przyczyna wykreślenia: po pierwsze nie została wskazana w statucie jako podstawa wykreślenia, a po drugie, że nawet gdyby przyczyna ta była w statucie wskazana, to i tak nie mogłaby być przyczyną wykreślenia z rejestru członków, a także wykluczenia ze spółdzielni.
4. Sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, spowodowaną wadliwą oceną dowodów (z naruszeniem art. 233 § 1 k.p.c.), a w szczególności zaś:
 - a) dowodu z zeznań świadków: T. P. (1), K. K., M. U. i Z. C., którzy nie brali udziału, ani w pierwszej części walnego zgromadzenia, ani w drugiej części walnego zgromadzenia, na podstawie zeznań których to świadków Sąd Okręgowy

w Piotrkowie Trybunalskim błędnie przyjął, że powód był wyproszony z pierwszej części i nie został wpuszczony na drugą część walnego zgromadzenia w 2015 roku.

b) dowodu z zeznań E. M., z których wynika, że powód mógł uczestniczyć we wszystkich częściach walnego zgromadzenia w 2015 roku, a to w tym punkcie obrad tego organu, w którym rozpoznawane było odwołanie powoda od uchwały rady nadzorczej – zeznaniom którym to Sąd Okręgowy nie dał wiary.

c) dowodu z dokumentów, w tym: pisma powoda do rady nadzorczej pozwanej, odwołania powoda od uchwały rady nadzorczej, pozwu i pism procesowych powoda w niniejszej sprawie, wyroku z uzasadnieniem Sądu Rejonowego w Bełchatowie z 31 grudnia 2013 roku, opinii biegłego sądowego K. R. w tej sprawie, nakazów zapłaty w postępowaniu upominawczym, wydanych w sprawach sygn. akt: I Nc 2929/14 i I Nc 2961/14 z dnia 2 lutego 2015 roku, którym to dowodom Sąd Okręgowy nie nadał właściwej rangi, a praktycznie je pominął, pomimo iż z dowodów tych wynika jednoznacznie, że powód przynajmniej od 2007 roku nie regulował we właściwej wysokości należnych spółdzielni opłat i że czyni to również nadal, pomimo prawomocnego rozstrzygnięcia sporu w wyniku oddalenia przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim apelacji od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie oraz pomimo iż z dowodów tych jednoznacznie wynika również, że merytoryczne zarzuty powoda wobec pozwanej, podnoszone w odwołaniu od uchwały rady nadzorczej, w pozwie, a później w toku niniejszej sprawy, są identyczne z zarzutami zgłaszanymi wcześniej, a zwłaszcza zaś w toku sprawy zakończonej wskazanym wyżej wyrokiem Sądu Rejonowego w Bełchatowie o sygn. akt: I C 184/12.

Wskazując na powyższe podstawy apelacji pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, a także o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego, za obie instancje - według norm.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie zwrotu kosztów postępowania według norm prawem przepisanych zwiększonych dwukrotnie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej nie jest zasadna.

W szczególności chybiony jest zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 24 § 2 i 3 ustawy z dnia 16 września 1982 roku Prawo spółdzielcze (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 roku, poz. 21, ze zmianami).

Wobec sformułowanego przez apelującego zarzutu przypomnieć należy, że art. 24 § 3 Prawa spółdzielczego stanowi, iż, członek niewykonyjący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych może być wykreślony z rejestru członków spółdzielni, zaś statut określa przyczyny wykreślenia. Wykluczenie i wykreślenie są sankcjami, których zastosowanie przez spółdzielnię prowadzi do rozwiązania stosunku członkostwa (art. 24 § 1 Prawa spółdzielczego). O ile jednak wykluczenie jest przejawem odpowiedzialności podmiotowej (subiektywnej), skoro jego niezbędną przesłanką jest wina umyślna albo rażące niedbalstwo (art. 24 § 2 Prawa spółdzielczego), o tyle wykreślenie jest niezależne od winy i stanowi przejaw odpowiedzialności przedmiotowej (obiektywnej).

Pierwszą przesłanką wykreślenia członka ze spółdzielni jest niewykonywanie obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych. Chodzi tu jedynie o obowiązki o podstawowym znaczeniu, to jest takie, których trwałe niewykonywanie przekreśla społeczno-gospodarczy sens stosunku członkostwa w spółdzielni. Drugą przesłanką wykreślenia jest istnienie przyczyny określonej w statucie, nie każdy bowiem wypadek niezawinionego niewykonywania obowiązków członkowskich może spowodować zastosowanie sankcji.

Powstaje w związku z tym pytanie, czy przyczyną wykreślenia członka ze spółdzielni może być zaleganie z opłatami eksploatacyjnymi z tytułu korzystania z lokalu. Sąd Okręgowy odpowiedział przecząco na tak postawione pytanie, natomiast autor apelacji podał w wątpliwość to stanowisko Sądu pierwszej instancji. Niemniej jednak zwrócić należy uwagę, że uzasadniając swoje stanowisko w tym zakresie pozwana pomija uregulowania ustawy z dnia 21 czerwca

2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 roku, poz. 1610, ze zmianami, zwana dalej u.o.p.l.), do której w motywach skarżonego wyroku trafnie odwołuje się Sąd Okręgowy. Nie sposób bowiem tracić z pola widzenia faktu, że dopuszczalność wykreślenia członka ze spółdzielni mieszkaniowej została znacznie ograniczona po wejściu w życie wyżej wymienionej ustawy. Zgodnie z art. 11 ust. 2 u.o.p.l., w wypadku stosunków prawnych, które nie ustają przez wypowiedzenie, a w szczególności w wypadku spółdzielczego prawa do lokalu, nie jest dopuszczalne ustanie stosunku prawnego w sposób i z przyczyn mniej korzystnych dla lokatora niż to wynika z przepisów tego artykułu. Wykreślenie członka ze spółdzielni mieszkaniowej prowadziłoby do ustania stosunku prawnego z przyczyn mniej korzystnych dla lokatora niż to wynika z przepisów art. 11 u.o.p.l. Możliwość wykreślenia ze spółdzielni mieszkaniowej może zatem odnosić się wyłącznie do takiego członka, który nie jest już lokatorem, co zauważył także Sąd pierwszej instancji. W praktyce wykreślenie członka, któremu przysługuje albo przysługiwało spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, jest więc de lege lata niemożliwe, mimo że co innego zdaje się wynikać z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2003 roku, poz. 1222, ze zmianami) – por.: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2013 roku, sygn. akt IV CSK 39/13).

Mając na uwadze powyższe podzielić należy pogląd Sądu Okręgowego, że pozwana spółdzielnia nie była uprawniona do wykreślenia T. D. z rejestru jej członków z powodu zalegania z opłatami eksploatacyjnymi.

Wprawdzie kontestowana uchwała dotyczyła pozbawienia powoda członkostwa spółdzielni poprzez wykreślenie z rejestru członków, niemniej Sąd Okręgowy zanalizował zachowanie powoda także w kontekście przepisów regulujących wykluczenie członka ze spółdzielni. Ustawodawca w art. 24 § 2 Prawa spółdzielczego zadecydował, że podstawą podjęcia uchwały o wykluczeniu mogą być jedynie zdarzenia wynikające z winy członka spółdzielni i to winy kwalifikowanej przez rażące niedbalstwo lub umyślność, a nie każdą postać winy. Oznacza to, że niewystarczające jest przypisanie członkowi spółdzielni winy nieumyślnej w postaci lekkomyślności, czy niedbalstwa, o ile nie jest ono rażącym niedbalstwem. Wyznaczenie granicy między niedbalstwem, a rażącym niedbalstwem jest dokonywane w okolicznościach danego wypadku i jest obarczone pewnym „luzem ocennym” w sytuacjach granicznych. Stwierdzenie, że czynności były podjęte z rażącym niedbalstwem jest możliwe, gdy czynności te w sposób oczywisty wykraczają poza granice tego luzu (por. wyrok SN z dnia 4 grudnia 2008 roku, sygn. akt I CNP 72/08). Sąd Apelacyjny podziela stanowisko, że rażące niedbalstwo oznacza zaniedbania będące na granicy winy umyślnej (por. wyrok SN z dnia 22 kwietnia 2004 roku, sygn. akt II CKN 142/2003).

Trafnie zaakcentował Sąd Okręgowy, że zgodnie z poglądem wyrażonym w judykaturze naturalne spory pomiędzy członkami spółdzielni lub członkami organów spółdzielni nie mogą być rozwiązywane poprzez wykluczanie spierających się osób ze spółdzielni na podstawie przepisów art. 24 § 2 Prawa spółdzielczego. J. na powyższą okoliczność zostały przytoczone w uzasadnieniu Sądu Okręgowego, a zatem nie ma potrzeby ponownego ich przytaczania przez Sąd odwoławczy, który w pełni popiera wyrażone tam tezy.

Oceniając zachowanie T. D., które było zasadniczym motywem podjęcia przez spółdzielnię kwestionowanej uchwały, Sąd Apelacyjny przyznał rację Sądowi pierwszej instancji, że nie daje ono podstaw do wykluczenia powoda z grona członków spółdzielni. Nieregulowanie przez wyżej wymienionego części opłat związanych z korzystaniem z lokalu wynika, z konsekwentnego kontestowania przez powoda zasadności ich pobierania przez spółdzielnię. Oczywiście rację ma strona pozwana, że spółdzielnia inicjowała liczne postępowania sądowe, w których sądy przyznawały rację pozwanej, a nie powodowi, zasądzając od niego należne opłaty eksploatacyjne, egzekwowane następnie w drodze egzekucji komorniczej, niemniej jednak w przekonaniu Sądu Apelacyjnego to właśnie ta droga jest właściwa w stosunku pomiędzy spółdzielnią a jej członkiem. Występowanie z powództwami o zapłatę wystarcza dla zabezpieczenia interesów spółdzielni, wobec czego brak jest podstaw do wykluczenia T. D. z rejestru członków mając na uwadze motywację powoda (o zasadności której jest subiektywnie przekonany), jak i jego wiek.

Odnosząc się do zarzutów apelacji zwrócić należy uwagę, że Sąd Okręgowy nie wykluczył możliwości pozbawienia członkostwa poprzez wykluczenie w przypadku zalegania z opłatami eksploatacyjnymi. Zwrócił jednak uwagę na zasadnicze różnice pomiędzy instytucją wykreślenia i wykluczenia argumentując, że w przypadku tej drugiej niezbędne

jest przypisanie członkowi zachowania dotkniętego rażącym niedbalstwem lub winą umyślną, w konsekwencji którego dalsze pozostawanie w spółdzielni jest nie do pogodzenia z postanowieniami statutu spółdzielni lub dobrymi obyczajami. W okolicznościach sprawy taka sytuacja nie występuje, co zostało szczegółowo uzasadnione powyżej.

Sąd Apelacyjny nie podziela także zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., której skarżąca upatruje w wadliwej ocenie materiału dowodowego sprawy. Przypomnieć należy, że w doktrynie i orzecznictwie przyjęte jest, że ramy swobodnej oceny dowodów muszą być określone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wążąc ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 19 czerwca 2008 r. (sygn. akt I ACa 180/08, LEX nr 468598), jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Dla skuteczności zarzutu naruszenia powyższego przepisu nie wystarcza zatem stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im je przyznając.

W przekonaniu Sądu Apelacyjnego pozwana nie zdołała zakwestionować skutecznie oceny dowodów przeprowadzonej przez Sąd pierwszej instancji. Niewątpliwie bowiem twierdzenie powoda, że uniemożliwiono mu udział w niektórych z części Walnego Zgromadzenia znajduje wsparcie w zeznaniach świadków T. P. (2), K. K. oraz M. U.. Co do argumentu autora apelacji, że żaden ze świadków nie brał udziału w drugiej części Walnego Zgromadzenia zwrócić należy uwagę, że powyższa okoliczność nie świadczy za tezą postawioną przez apelującą. Świadek K. K. zeznał bowiem wyraźnie, że przyszedł na drugą część posiedzenia, lecz nie został na nią wpuszczony. Niemniej, pomimo niebrania udziału w zebraniu, miał możliwość zaobserwowania, że na tej części pojawił się także powód, któremu również odmówiono możliwości uczestniczenia w zgromadzeniu. Co więcej, świadek ten zeznał, że na tej części Walnego Zgromadzenia, na której był obecny, nie zostało odczytane odwołanie powoda adresowane do Walnego Zgromadzenia. W tej sytuacji nie sposób zakwestionować oceny dowodowej dokonanej przez Sąd pierwszej instancji na okoliczność umożliwienia T. D. udziału w obradach wyżej wymienionego organu spółdzielni w sposób zapewniający możliwość popierania sformułowanego przez siebie odwołania do uchwały rady nadzorczej (...).

Zaakcentować przy tym należy, że uchybienia proceduralne przy podjęciu kontestowanej uchwały nie mają większego znaczenia jurydycznego zważywszy, że przyczyną jej uchylenia było zakwestionowanie przez sądy obu instancji możliwości pozbawienia członkostwa spółdzielni przez wykreślenie w przypadku, gdy było ono motywowane wyłącznie zaległościami z tytułu opłat eksploatacyjnych związanych z użytkowaniem lokalu.

Na zakończenie należy wskazać, że Sąd Okręgowy, wbrew twierdzeniom apelującego, nie kwestionował faktu zalegania przez powoda z opłatami za lokal, tym bardziej, że powyższe skutkowało wydaniem w stosunku do powoda niekorzystnych rozstrzygnięć sądowych w sprawach o zapłatę inicjowanych przez pozwaną. Autor apelacji zdaje się nie dostrzegać, że Sąd Okręgowy poczynił ustalenia faktyczne na tę okoliczność, w tym na podstawie orzeczeń wydawanych przez komornika sądowego egzekwującego należności spółdzielni od powoda. Co więcej, Sąd ten wskazał, że to właśnie droga postępowania sądowego w sprawach o zapłatę jest właściwa wobec zadłużenia generowanego przez T. D..

Z przyczyn omówionych powyżej Sąd Apelacyjny w Łodzi, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację jako niezasadną.

O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. W myśl § 2 art. 98 k.p.c. Sąd zasądził na rzecz powoda zwrot kosztów dojazdu na rozprawę apelacyjną samochodem osobowym w dniu 4 października 2016 roku kwotę 86,59 zł.